

DOI: <https://doi.org/10.31110/consensus/2025-01/089-096>

УДК (UDC) 94 (477.51) : 34.08 : 347:343 «1874/1914»

CAREER PATH OF NOTARIES OF THE NIZHYN DISTRICT COURT (1874-1914)

Vyacheslav Artiukh*

Pavlo Bilichenko**

Abstract

The purpose of the article is to reconstruct the professional path of notaries of the Nizhyn District Court for 1874-1914. The study of their professional path is helped by the search and involvement of archival documents of Fund 358 'Nizhyn District Court' of the Department for Ensuring the Preservation of Documents of the State Archives of Chernihiv Region (Nizhyn).

To implement the purpose of the study, biographical, chronological methods, and the general scientific method of systemic analysis were used.

The scientific novelty lies in the fact that the professional path of notaries who worked at the Nizhyn District Court in 1874-1914 has been introduced into scientific circulation. It was found that 57.1% (8) of the officials were of the Orthodox faith, 7.1% (1) were Roman Catholic, 7.1% (1) were Lutheran, and another 28.6% (4) were unknown. By class affiliation: 42.8% (6 people) – came from the nobility, another 42.8% (6) – came from the families of an archpriest, a burgher, a merchant, a collegiate councilor, an honorary citizen, a peasant, 14.3% – unknown. It was found that 28.6% (4) of notaries were born in the provinces: Poltava, Kherson, Chernihiv, Kyiv; another 7.1% (1) – Kursk, 7.1% – Courland provinces, 57.1% (8) – the place of birth could not be identified. It was recorded that 35.7% (5) had a special legal education. It was found that 21.4% (3) of people began their service in the Odessa, Katerynoslav, Nizhyn district courts. Before becoming a notary at the Nizhyn District Court, 28.6% (4) of people worked as bailiffs. I.M. Kardashevskiy alternately held the position of notary in the cities of Krolevets, Korop, Konotop, and Nizhyn. While Y.G. Ostrovskiy, G.O. Freitah Fon Lorynshof, M.P. Shepelev worked only in the city of Nizhyn, M.P. Pavlushenko – in the city of Krolevets, S.I. Marynych – in the city of Hlukhiv. At the time of taking up the position of notary at the Nizhyn District Court, the youngest in age was P.V. Sabbatovskiy (about 25 years old), the oldest was Y.G. Ostrovskiy (about 53 years old).

Keywords: Chernihiv province, Nizhyn district court, notary, career path, professional portrait

---

* Candidate of Philosophical Sciences, Docent of the Department of History, Law and Teaching Methods Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Hlukhiv, Ukraine. E-mail: artvuh.v@gnpu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4119-1571>

** PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Department (Chair) of Pedagogy, Psychology, Social Work and Management Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Hlukhiv, Ukraine. E-mail: bilichenko@gnpu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0359-5807>

КАР'ЄРНИЙ ШЛЯХ НОТАРІУСІВ НІЖИНСЬКОГО ОКРУЖНОГО СУДУ (1874–1914)**В'ячеслав Артюх*****Павло Біліченко******Анотація**

Мета статті – реконструювати професійний шлях нотаріусів Ніжинського окружного суду за 1874–1914 рр. Вивченню їх професійного шляху допомагає пошук і залучення архівних документів Фонду 358 «Ніжинський окружний суд» Відділу забезпечення збереженості документів Державного архіву Чернігівської області (м. Ніжин).

Для реалізації мети дослідження було використано біографічний, хронологічний **методи**, загальнонауковий **метод** системного аналізу.

Наукова новизна полягає у тому, що до наукового обігу уведено професійний шлях нотаріусів, які працювали при Ніжинському окружному суді за 1874–1914 рр. З'ясовано, 57,1% (8) посадовців були православного віросповідання, 7,1% (1) – римо-католик, 7,1% (1) – лютеранин, ще 28,6% (4) – невідомо. За станомою приналежністю: 42,8% (6 осіб) – вихідці з дворян, ще 42,8% (6) – походили із родин протоієрея, міщанина, купця, колезького радника, почесного громадянина, селянина, 14,3% – не відомо. З'ясовано, що 28,6% (4) нотаріусів народилися в губерніях: Полтавській, Херсонській, Чернігівській, Київській; ще 7,1% (1) – Курзькій, 7,1% – Курляндській губерніях, 57,1% (8) – не вдалося ідентифікувати місце народження. Зафіксовано, що 35,7% (5) мали спеціальну юридичну освіту. Виявлено, що 21,4% (3) осіб розпочали службову діяльність у Одеському, Катеринославському, Ніжинському окружних судах. До посади нотаріуса при Ніжинському окружному суді 28,6% (4) осіб працювали судовими приставами. І.М. Кардашевський почергово обіймав посаду нотаріуса у м. Кролевець, Короп, Конотоп, Ніжин. У той час як Й.Г. Островський, Г.О. Фрейтаг фон Лорингоф, М.П. Шепелев працювали лише у м. Ніжин, М.П. Павлушенко – м. Кролевець, С.І. Маринич – м. Глухів. На момент вступу на посаду нотаріуса при Ніжинському окружному суді найменший за віком був П.В. Саббатовський (близько 25 років), найстарший – Й.Г. Островський (близько 53 роки).

Ключові слова: Чернігівська губернія, Ніжинський окружний суд, нотаріус, кар'єрний шлях, професійний портрет

Цитування: Артюх, В. & Біліченко, П. (2025). Кар'єрний шлях нотаріусів Ніжинського окружного суду (1874–1914). *Консенсус*, 1, 89–96. <https://doi.org/10.3110/consensus/2025-01/089-096>

URL: <https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/146>

* кандидат філософських наук, доцент кафедри історії, правознавства та методики навчання Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Глухів, Україна. E-mail: artjuh.v@gnpu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4119-1571>

** кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Глухів, Україна. E-mail: bilichenko@gnpu.edu.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0359-5807>

Постановка проблеми. У грудні 2024 р. у Верховній Раді відбулася «Година запитань до Уряду». На цьому заході Міністр юстиції О. Стефанішина зазначила на важливості реформування нотаріату та розширення доступу до професії приватних виконавців¹. Політична еліта другої половини 19 ст. також постала перед нагальною потребою у підборі кваліфікованих кадрів для успішної реалізації судової реформи в Україні. На нашу думку, актуальною є проблема вивчення професійного портрету нотаріусів при Ніжинському окружному суді на зламі 19–20 ст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У добу Незалежності України у науковців посилюється інтерес до вивчення історії окружних судів України. Так, Ю. Левчук у дисертації «Київська судова палата в державному механізмі Російської імперії (1880–1917): історико-правове дослідження» комплексно дослідила питання створення та функціонування Київської судової палати з 1880 по 1917 рр.² У розвідках інших науковців міститься інформація про нотаріусів Ніжинського окружного суду. Так, П. Моціяка реконструював склад Ніжинського повітового благодійного комітету, де секретарем працював П.В. Саббатовський, який свого часу обіймав посаду нотаріуса Ніжинського окружного суду³. О. Ісаєнко, А. Царенко опрацювали матеріали родини Калачевських у зібранні Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського і зазначили про П.В. Саббатовського, його дружину, які мешкали у Шостці⁴. Доречно відмітити, що М. Мінченко у статті «Працівники Ніжинського окружного суду та їх участь у Першій світовій війні» охарактеризувала професійний шлях двох нотаріусів Ніжинського окружного суду (М.М. Рапорт, О.Я. Фененко)⁵. Утім в цій статті не окреслено професійний шлях інших нотаріусів Ніжинського окружного суду, які в 1874–1814 рр. працювали в цій установі.

Мета статті – реконструювати професійний шлях нотаріусів Ніжинського окружного суду за 1874–1914 рр. Основу джерельної бази склали формулярні списки нотаріусів Ніжинського окружного суду, які нині зберігаються у Ф. 358 «Ніжинський окружний суд» Відділу забезпечення збереженості документів Державного архіву Чернігівської області (м. Ніжин).

Виклад основного матеріалу. Нотаріат в Російській імперії діяв відповідно до

---

¹ Ольга Стефанішина: наша мета – притягнути росію до відповідальності вже зараз. *Міністерство юстиції*: веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olga-stefanishina-nasha-meta-prityagnuti-rosiyu-do-vidpovidalnosti-vje-zaraz> (дата звернення 17.02.2025)

² Левчук Ю.М. Київська судова палата в державному механізмі Російської імперії (1880–1917): історико-правове дослідження: дис... к.ю.н.: 12.00.01 / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк; Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Харків, 2017. 218 с.

³ Моціяка П.П. Створення Ніжинського повітового благодійного комітету (серпень 1914 р.). *Література та культура Полісся*. 2018. Т. 90, № 9. С. 47–60. doi: 10.31654/2520-6966-2018-91-90-47-60

⁴ Ісаєнко О., Царенко А. Матеріали родини Калачевських у зібранні Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського. Каталог. *Скарбниця української культури*: Зб. наук. пр. Чернігів, 2005. Вип. 6. С. 108–128.

⁵ Мінченко М.В. Працівники Ніжинського окружного суду та їх участь у Першій світовій війні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2023. Т. 34 (73), № 4. С. 45–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5984/2023/4.8>

Положенням про нотаріальну частину від 1866 року виданого Олександром II. У статті 420 Заснування судових установ передбачалось, що у столицях, губернських та повітових містах, а в разі потреби і в повітах, працюють нотаріуси, що видають під наглядом судових місць вчиненням актів та іншими діями щодо нотаріальної частини на підставі особливого про них положення (Положення про нотаріальну частину)⁶.

За матеріалами Відділу забезпечення збереженості документів Державного архіву Чернігівської області (м. Ніжин) встановлено, що упродовж 1874–1914 рр. посаду нотаріуса при Ніжинському окружному суді обіймали: Я.В. Біловодський, В.О. Валевський-Левковський, І.Д. Долгоруков, І.М. Кардашевський, С.І. Маринич, Й.Г. Островський, М.П. Павлушенко, І.Ф. Рогальський, П.В. Саббатовський, Г.О. Фрейтаг фон Лорингоф, А.С. Шевко, М.П. Шепелев. Старшим нотаріусом Ніжинського окружного суду був Б.М. Ротмистр (Ротмистров), помічником старшого нотаріуса – Л.В. Кумильовський. Варто детальніше зупинитися на життєвому та професійному шляху посадовців.

Біловодський Яків Васильович народився 21 січня 1839 р. у родині дворянина Полтавської губернії, закінчив курс наук у Петровському Полтавському кадетському корпусі. Він розпочав службу 15 липня 1859 р. прапорщиком 14-го стрілецького батальйону. Після цього Яків Васильович працював з 17 жовтня 1865 р. діловодом в Управлінні Херсонського губернського військового начальника. 4 листопада 1871 р. йому було присвоєне звання поручика. Я.В. Біловодський розпочав працювати у Ніжинському окружному суді з 24 липня 1874 р. на посаді виконуючого обов'язки судового пристава. 17 вересня 1880 р. він виконував обов'язки судового пристава у м. Борзна, 6 травня 1883 р. – м. Ніжина. Яків Васильович 27 січня 1884 р. був призначений нотаріусом у м. Ніжина, а з 7 липня до 30 липня 1894 р. він працював у м. Конотоп. Посадовець дослужився до чину колезького асесора⁷.

Валевський-Левковський Василь Онуфрійович працював нотаріусом м. Ніжин (з 1 листопада 1886 р.) у будинку жіночого монастиря по вул. Мостовій, м. Борзна (з 6 жовтня 1889 р.), у будинку Сіпкових по вул. Прилуцькій. Його помічником був селянин православного віросповідання Ріпка Іван Якимович⁸.

Долгоруков Іван Дмитрович був вихідцем із селян, закінчив Ліцей князя Безбородька 12 вересня 1872 р. Службову діяльність розпочав 26 січня 1873 р. кандидатом на посади по судовому відомству при Катеринославському окружному суді. І.Д. Долгоруков був відряджений 23 квітня 1873 р. на допомогу до судового слідчого 1-ої дільниці м. Катеринослав. З 5 жовтня до 28 листопада 1873 р. Івана Дмитровича призначили кандидатом на судові посади при Кутаїському окружному

⁶ Высочайше утвержденное положение о нотариальной части. Именной [указ], Сенату. 1866. Апреля 14. ПСЗ. Собрание второе. СПб.: Тип. II Отделения собственной Е.И.В. Канцелярии, 1868. Т. XLI, № 43186. С. 350.

⁷ Відділ забезпечення збереженості документів Державного архіву Чернігівської області в м. Ніжин (далі – ВДАЧОН). Ф. 358. Оп. 1. Спр. 315. Арк. 1–134.

⁸ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 447. Арк. 1–167.

суді. 20 серпня 1874 р. службовець обіймав посаду нотаріуса у м. Глухів, з 15 жовтня 1875 р. – у м. Борзна⁹.

Кардашевський Іван Михайлович народився 17 червня 1847 р. в м. Путивль Курської губернії у родині протоієрея, закінчив Харківську духовну семінарію. І.М. Кардашевський розпочав службу 27 травня 1873 р. канцелярським служителем у Курському губернському правлінні. Відповідно до наказу голови Харківської судової палати від 20 серпня 1874 р. Івана Михайловича призначили нотаріусом м. Кролевець. Після цього 11 серпня 1876 р. він переведений у м. Короп. Почергово І.М. Кардашевський обіймав посаду нотаріуса у м. Конотоп (з 26 жовтня 1883 р.), м. Ніжин (з 7 липня 1894 р.). З 16 січня 1907 р. до 25 січня 1908 р. Іван Михайлович продовжив працювати у м. Короп. Службовець був нагороджений орденом Св. Анни III ст. (з лютого 1907 р.)¹⁰.

Кумильовський Леонід Васильович народився 17 січня 1888 р. у родині колезького радника, закінчив Київський університет з дипломом другого ступеня. Службову діяльність розпочав 24 грудня 1911 р. чиновником з особливих доручень у Чернігівській казенній палаті. 13 червня 1912 р. був визначений молодшим кандидатом на посади по судовому відомству при Ніжинському окружному суді. 27 листопада 1912 р. за погодженням прокурора суду Леонід Васильович знаходився у відрядженні у Нотаріальному архіві суду. Після цього 10 січня 1914 р. виконував обов'язки помічника старшого нотаріуса Ніжинського окружного суду. Л.В. Кумильовський 15 січня 1914 р. отримав звання старшого кандидатів на посаду по судовому відомству. З 22 жовтня 1915 р. службовець був затверджений на посаді помічника старшого нотаріуса¹¹.

Маринич Семен Іванович народився 1 лютого 1866 р. в Олександрівському повіті Херсонської губернії у родині дворянина, закінчив курс юридичних наук у Московському університеті. Службовець розпочав кар'єру 26 квітня 1891 р. на посаді нотаріуса м. Глухів¹².

Островський Йосиф Григорович народився 13 листопада 1846 р. у родині спадкового дворянина, здобув домашню освіту. Він мав досвід роботи на посаді писаря Одеського окружного суду. З 5 серпня 1874 р. до 19 березня 1882 р. Йосиф Григорович служив по вільному найму у Ніжинському окружному суді. Після цього працював канцелярським служителем, завідував касою суду. З 19 листопада 1885 р. обіймав посаду судового пристава, з 30 грудня 1899 р. – нотаріусом м. Ніжин. Й.Г. Островський був нагороджений срібною медаллю «У пам'ять царювання імператора Олександра III» (26 лютого 1896 р.), орденом Св. Анни III ст. (з лютого 1899 р.)¹³.

⁹ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 317. Арк. 1-25.

¹⁰ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 676. Арк. 1-143.

¹¹ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 280. Арк. 4-7.

¹² ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 497. Арк. 1-69.

¹³ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 433. Арк. 1-104.

Павлушенко Микола Петрович народився у родині купця, навчався у Першій київській гімназії, але не завершив повного курсу наук. М.П. Павлушенко склав іспит при управлінні Київського учбового округу. У результаті був удостоєний звання учителя арифметики і геометрії повітового училища від 4 листопада 1869 р. Микола Петрович розпочав кар'єру 25 лютого 1870 р. на посаді секретаря Ради училища Полтавської губернії. З 31 грудня 1870 р. до 6 серпня 1874 р. він працював секретарем з'їзду мирових суддів Харківського судово-мирового округу. З 16 серпня 1874 р. М.П. Павлушенко обіймав посаду судового пристава при Ніжинському окружному суді, а з 17 грудня 1883 р. – нотаріуса м. Кролевець¹⁴.

Рогальський Ігнатій Францевич працював нотаріусом у м. Конотоп, м. Борзна (з 27 квітня до 10 травня 1891 р.), м. Короп (з 6 травня 1891 р.) округу Ніжинського окружного суду, м. Сквир округу Київського окружного суду (з 11 квітня 1891 р.)¹⁵.

Ротмістр (Ротмистров) Борис Михайлович народився 30 вересня 1879 р. у с. Кіпті Козелецького повіту Чернігівської губернії у родині спадкового дворянина, закінчив юридичний факультет Київського університету з дипломом другого ступеня. Службову діяльність розпочав 17 липня 1908 р. молодшим кандидатом на посади по судовому відомству при Ніжинському окружному суді, з 1 лютого 1910 р. тимчасово виконував обов'язки помічника секретаря цивільного відділення суду. 19 травня 1910 р. Борис Михайлович отримав звання старшого кандидата на посади по судовому відомству. З 17 вересня 1910 р. він був переміщений помічником секретаря кримінального відділення суду. Б.М. Ротмістр (Ротмистров) з 17 листопада 1911 р. виконував обов'язки помічника старшого нотаріуса. Протягом 1911-1913 рр. нетривалий час працював старшим нотаріусом. З 10 грудня 1913 р. Борис Михайлович був затверджений на посаду дільничного мирового судді Ровенського округу. Службовець був нагороджений світло-бронзовою медаллю «У пам'ять 300-річчя царювання дому Романових» (21 лютого 1913 р.)¹⁶.

Саббатовський Петро Васильович народився 28 травня 1869 р. у с. Квітки Канівського повіту Київської губернії у родині спадкових почесних громадян, здобув домашню освіту. Він працював з 6 квітня 1894 р. нотаріусом м. Конотоп округу Ніжинського окружного суду, з 16 січня 1907 р. – м. Ніжина. Службовець був нагороджений орденом Св. Анни III ст., світло-бронзовою медаллю «У пам'ять 300-річчя царювання дому Романових» (21 лютого 1913 р.)¹⁷.

Фрейтаг фон Лоринсгоф Генріх Олександрович народився 13 вересня 1845 р. у родині спадкових дворян Курляндської губернії, закінчив Ризьке політехнічне училище. Він розпочав службу 23 жовтня 1863 р. унтер-офіцером у 99-му піхотному Івангородському полку, з 6 квітня 1864 р. знаходився у званні юнкера. Після цього з лютого 1865 р. прапорщик Генріх Олександрович був переведений у 100-й піхотний

¹⁴ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 355. Арк. 1-163зв.

¹⁵ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 463. Арк. 1-36.

¹⁶ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 690. Арк. 1-44.

¹⁷ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 535. Арк. 1-330.

Островський полк. З 12 серпня 1866 р. до 1 січня 1869 р. підпоручик Г.О. Фрейтах фон Лорингоф знаходився у відрядженні на фрегаті «Світлана», здійснював походи у Балтійське море, Атлантичний океан. У зв'язку із сімейними обставинами Генріх Олександрович був звільнений зі служби 16 жовтня 1869 р. Після цього 25 серпня 1875 р. він працював діловодом у чині поручика в управлінні Трубчевського повітового військового керівника. З 20 листопада 1882 р. до 20 листопада 1883 р. Г.О. Фрейтах фон Лорингоф був переміщений у 20-й піхотний Галицький полк.

20 грудня 1883 р. Генріх Олександрович продовжив кар'єру службовця у Ніжинському окружному суді на посаді виконуючого обов'язки судового пристава. З 20 липня 1884 р. він працював нотаріусом м. Ніжин у будинку Манцова по вул. Мостова. Помічником нотаріуса був козак Яків Микитович Бакань¹⁸.

Шевко Афанасій Семенович народився 4 липня 1849 р. у родині міщанина, здобув домашню освіту. Афанасій Семенович працював на посаді нотаріуса м. Борзна (з 2 грудня 1876 р.), м. Конотоп (з 14 серпня 1879 р.) та нотаріусом Ніжинського окружного суду (з 20 грудня 1876 р.). Службовець був нагороджений званням особистого спадкового громадянина (23 вересня 1895 р.) та орденом Св. Анни III ст. (3 лютого 1904 р.)¹⁹.

Шепелев Михайло Павлович народився у родині дворянина, мав досвід роботи на посаді секретаря Ніжинського окружного суду. З 14 грудня 1891 р. він обіймав посаду нотаріуса м. Ніжин²⁰.

У результаті аналізу формулярних списків можна сформувати своєрідний просопографічний портрет нотаріусів при Ніжинського окружного суду. Так, 57,1% (8) посадовців були православного віросповідання, 7,1% (1) – римо-католик, 7,1% (1) – лютеранин, ще 28,6% (4) – невідомо.

За становою приналежністю: 42,8% (6 осіб) – вихідці з дворян, ще 42,8% (6) – походили із родин протоієрея, міщанина, купця, колезького радника, почесного громадянина, селянина, 14,3% – не відомо. З'ясовано, що 28,6% (4) нотаріусів народилися в губерніях: Полтавській, Херсонській, Чернігівській, Київській; ще 7,1% (1) – Курській, 7,1% – Курляндській губерніях, 57,1% (8) – не вдалося ідентифікувати місце народження.

42,8% (6) нотаріусів навчалися у Петровському Полтавському корпусі, Ліцеї князя Безбородька, Харківській духовній семінарії, Київському університеті, Ризькому технічному училищі, Московському університеті, 14,3% (2) – здобули домашню освіту. Зафіксовано, що 35,7% (5) мали спеціальну юридичну освіту.

Виявлено, що 21,4% (3) осіб розпочали службову діяльність у Одеському, Катеринославському, Ніжинському окружних судах. До посади нотаріуса при Ніжинському окружному суді 28,6% (4) осіб працювали судовими приставами. Зафіксовано, що І.М. Кардашевський почергово обіймав посаду нотаріуса у

¹⁸ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 422. Арк. 1-129.

¹⁹ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 382. Арк. 1-126.

²⁰ ВДАЧОН. Ф. 358. Оп. 1. Спр. 598. Арк. 1-79.

м. Кролевець, Короп, Конотоп, Ніжин. У той час як Й.Г. Островський, Г.О. Фрейтаг фон Лорингоф, М.П. Шепелев працювали лише у м. Ніжин, М.П. Павлушенко – м. Кролевець, С.І. Маринич – м. Глухів. На момент вступу на посаду нотаріуса при Ніжинському окружному суді найменший за віком був П.В. Саббатовський (близько 25 років), найстарший – Й.Г. Островський (близько 53 роки).

Висновки. На основі архівних матеріалів вдалося реконструювати професійний портрет нотаріусів при Ніжинському окружному суді за 1874–1914 рр. Так, посаду нотаріуса при Ніжинському окружному суді обіймали: Я.В. Біловодський, В.О. Валевський-Левковський, І.Д. Долгоруков, І.М. Кардашевський, С.І. Маринич, Й.Г. Островський, М.П. Павлушенко, І.Ф. Рогальський, П.В. Саббатовський, Г.О. Фрейтаг фон Лорингоф, А.С. Шевко, М.П. Шепелев. Старшим нотаріусом Ніжинського окружного суду був Б.М. Ротмістр (Ротмістров), помічником старшого нотаріуса – Л.В. Кумильовський.

REFERENCES

- Olha Stefanishyna: nasha meta – prytyahnuty rosiiu do vidpovidalnosti vzhe zaraz [Olga Stefanishyna: Our goal is to hold russia accountable now]. *Ministerstvo yustytzii*. [in Ukrainian]. Retrieved from <https://minjust.gov.ua/news/ministry/olga-stefanishina-nasha-meta-prityagnuti-rosiyu-do-vidpovidalnosti-vje-zaraz>
- Levchuk, Y.M. (2017). *Kyiv Court Chamber in the State Mechanism of the Russian Empire (1880–1917): Historical and Legal Research*: PhD diss. Lutsk, Kharkiv [in Ukrainian].
- Motsiiaaka, P.P. (2018). Stvorennia Nizhynskoho povitovoho blahodiinoho komitetu (serpen 1914 r.) [Creation of the Nizhyn County Charity Committee (August 1914)]. *Literatura ta kultura Polissia*, 90, 9, 47–60. DOI: 10.31654/2520-6966-2018-91-90-47-60 [in Ukrainian]
- Isaienko, O. & Tsarenko, A. (2005). Materialy rodyny Kalachevskykh u zibranni Chernihivskoho istorychnoho muzeiu imeni V.V. Tarnovskoho. Kataloh. [Materials of the Kalachevsky family in the collection of the Chernihiv Historical Museum named after V.V. Tarnovsky. Catalog]. *Skarbnytsia ukrainskoi kultury*: Zb. nauk. pr. Chernihiv, 6, 108–128. [in Ukrainian].
- Minchenko, M.V. (2023). Pratsivnyky Nizhynskoho okruzhnoho sudu ta yikh uchast u Pershii svitovii viini [Employees of the Nizhyn District Court and their participation in the First World War]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho*. Serii: Istorychni nauky, 34 (73), 4, 45–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5984/2023/4.8> [in Ukrainian]